

Viešoji įstaiga „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“

Olegas Fediajevas
Mantas Kvedaravičius

Rambyno kalno (11219), Pagėgių sav., 2010 m. archeologinių
žvalgymų ataskaita

Vilnius 2010

TURINYS

Įvadas.....	3
Archeologiniai žvalgymai.....	3
Išvados.....	5
Planų, brėžinių sąrašas.....	6
Fotonuotraukų sąrašas.....	6
Planai, brėžiniai.....	7
Fotonuotraukos.....	10
Priedai:	
Leidimo vykdyti archeologinius tyrimus kopija.....	21
Tyrimų projektas.....	22
Techninė užduotis.....	23

IVADAS

Rambyno piliakalnis buvo įrengtas Nemuno dešiniojo kranto aukštumos krašte. Nurodoma jį buvus su pylimu. Apie piliakalnį detalesnių duomenų neišliko, nes jį Nemunas nuplovė dar iki XIX a. XIX a. į Nemuną nugriuvo likęs jo Š šlaitas. Dabar išlikusi tik piliakalnio kalvos Š papėdės apačia, apaugusi mišku, stačiu 40 m aukščio šlaitu besileidžianti į Nemuno slėnį. Kalno Š šone buvo šventu laikomas akmuo, susprogdintas 1811 m. Piliakalnyje stovėjo skalvių pilis Ramigė, kurią 1276 m. užpuolė, užėmė ir sugriovė kryžiuočiai¹.

Rambyno kalne nuo XIX a. pab. vyko Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto lietuvių šventės. Jis labai svarbus lietuvių tautosakoje, jam daug dėmesio skirta lietuvių grožinėje ir mokslinėje literatūroje. Sovietmečiu šioje mitologinėje vietoje taip pat vyko įvairios šventės, joms rengti buvo pastatyta gelžbetoninė estrada. Nuo 1993 m. Rambyno kalnas įrašyti į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (teritorijos ribų planas, p.7).

2002 m. archeologas dr. V.Šimėnas Rambyno kalne vykdė žvalgomočius archeologinius tyrinėjimus. Iširtas 150 m² dydžio plotas, archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta². 2003-2004 m. UAB „Klaipėdos restauratorius“ ir VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ tvarkė kalne susiformavusią iki 2,00 m gylio griovą. Ji buvo sutvirtinta mediniais kuolais, vielos tinklu, užpilta atvežtiniu smėliu ir augaliniu gruntu bei apsėta. Ant sutvarkyto šlaito buvo pastatyti mediniai laiptai.

2005 m. Rambyno regioninio parko užsakymu inžinierius hidrotechnikas J.Lukošiūnas parengė Rambyno kalno teritorijos pritaikymo lankymui techninį projektą. 2010 m. šį projektą pradėjo įgyvendinti UAB „Pireka“. Žemės judinimo darbų vietose VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ atliko archeologinius žvalgymus, tyrimų vadovai – šios ataskaitos autoriai O.Fediajevas ir Mantas Kvedaravičius. Leidimą Nr.229 vykdyti archeologinius žvalgymus KPD išdavė 2010-10-05.

ARCHEOLOGINIAI ŽVALGYMAI

Rambyno kalno teritorijos pritaikymo lankymui techniniame projekte buvo numatyta kalne, šlaituose ir vandens telkinio apsauginėje juostoje iškirsti krūmus, pomiškį, pašalinti sausuolius, vėjovartas, išretinti medžius, nugenėti paliekamų medžių apatines šakas. Mechaninės erozijos židinių vietose paviršius turėjo būti sutvirtintas žabų tvorelių lygiagretiniais, užpiltas dirvožemiu ir užvelėnuotas. Koncertų aikštelėje reikėjo panaikinti buvusios estrados liekanas, duobes užpilti smėliu ir juodžemiu, užvelėnuoti, taip pat įrengti

¹ Lietuvos piliakalnių atlasas, t.II., p.152.

² Šimėnas V. Bitėnai, Rambyno kalnas. Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2002 metais. Vilnius, 2005, p. 345.

laužavietę. V saugomos teritorijos dalyje numatyta pastatyti medinius laiptus. Naujus ir esamus laiptus bei patį kalną turėjo jungti naujai įrengti pėsčiųjų takai. Kad saugomą teritoriją atitverti nuo kelio, numatyta pastatyti 750 vnt. ažuolinių stulpelių. Taip pat šalia pėsčiųjų tako bus įrengtos nukreipiamosios rodyklės ir informacinis stendas (žr. Rambyno kalno (M186) teritorijos pritaikymo lankymui TP planas M 1:1000, p.7). Visa tai numatyta atlikti 2010-2011 m. Šie darbai, kurių metu turėjo būti atliekami archeologiniai žvalgymai, buvo išvardinti ir techninėje užduotyje – tyrinėjimo darbų rangos sutarties priede (p.24-28).

Projekto įgyvendinimas prasidėjo nuo estrados liekanų ardymo (foto 3). Rankiniu būdu buvo atkasti gelžbetoniniai pamatai ir stulpai, po to technikos pagalba išvilkti, susmulkinti ir išvežti (foto 4-5). Atkasant pamatus kultūrinio sluoksnio neužfiksuota. Susidariusi duobė buvo išlyginta, užpilta juodžemiu ir užsėta daugiametėmis žolėmis (foto 6). Netolies buvusios estrados pastatyta stacionari laužavietė (foto 7). Tiek estrados, tiek laužavietės vietos buvo išžvalgytos metalo detektoriumi, rasta tik XX a. šiukšlių. Išžvalgytas 535 m² dydžio plotas.

Kalno paviršius dėl didelio lankytojų kiekio nuolat mindomas (foto 1-2), todėl, siekiant sumažinti mechaninę eroziją, čia buvo įrengiami pėsčiųjų takai. Taip pat jie turėjo sujungti senuosius ir naujuosius laiptus tiek kalno viršūnėje, tiek šlaito apačioje, jais numatyta patekti iš automobilių stovėjimo aikštelės ir nuo kelio. Pirmiausiai būsimo tako vietos buvo nušienautos, po to atžymėtos jų ribos, įkertant ir nuimant 15-20 cm storio viršutinį velėnos sluoksnį (foto 8). Tako paviršius – apie 400 m² dydžio plotas – buvo išžvalgytas vizualiai ir metalo detektoriaus pagalba. Aptikta XX a. II puse datuotų radinių, archeologiškai vertingų tarp jų nebuvo. Po žvalgymų tako vietose buvo užpiltas žvyro sluoksnis, ant jo viršaus – skaldinėlis, paviršius sutankintas (foto 9-10). Tako dalis pačioje kalno viršūnėje, ties senaisiais laiptais bei šlaito apačioje 2010 m neįrengta, tai atidedant 2011 m.

Lygiagrečiai su takų įrengimu V saugomos teritorijos dalyje buvo statomi mediniai laiptai. Atžymėjus laiptų kontūrus (foto 11), paviršius buvo žvalgytas vizualiai ir metalo detektoriumi, archeologiškai vertingų radinių neaptikta. Toliau niveliuotas paviršius, V pusėje įkertant į šlaitą ir perkeliant gruntą R laiptų dalį. Įkirstoje šlaito dalyje kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas, po 0,10 m storio velėna atidengtas kiek maišytas šviesus priemolis (foto 12). Išlyginus paviršių buvo gręžiamos skylės laiptų stulpams, pateikti dviejų iš jų pjūviai (p.9) – medinių laiptų žemiausiame taške (gręžinys Nr.1) ir aukščiausiame taške (gręžinys Nr.2). Gręžinyje Nr.1 (foto 13) išskirti šie stratigrafiniai sluoksniai: 0,05 m storio velėna, 0,10 m storio pilkas povelėninis sluoksnis, 0,30 m storio maišyto pilkšvo priemolio sluoksnis, 0,55 m gylyje pasiektas šviesaus priemolio žemė. Gręžinyje Nr.2 fiksuota 0,05 m storio velėna, 0,10 m storio pilkas povelėninis sluoksnis, 0,25 m storio maišyto pilkšvo priemolio sluoksnis, 0,40 m gylyje pasiektas šviesiai rudo priemolio žemė, 0,70 m gylyje pakitusio į geltoną smėlį. Tiek šiuse, tiek kituose gręžiniuose kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas, sienelių

stratigrafija niekuo neišsiskyrė. Atlikus žvalgymus laiptų vietoje, apie 250 m² dydžio plote, į išgręžtas skylės sukalti kuolai, prie jų prikaltos sijos, tarp sijų paklota geotekstilė, užpiltas gargždas, paklotas vielos tinklas ir pritvirtintos laiptų pakopos (foto 14-15).

Tolesni darbai perkelti į kalno aikštelę ir šlaitus. Čia buvo išretinti medžiai, išpjauti krūmai ir pomiškis, sausuoliai ir vėjovartos (foto 16-18). Po to visame paviršiuje pagal projektą numatyta atnaujinti velėną, įrengti pinto vielos tinklo tvoras apsaugai nuo mechaninės erozijos, panaikinti išgraužas ir nuošliaužas. Šie darbai perkelti į 2011 m.

Saugomos teritorijos atitvėrimui nuo kelio buvo statomi nauji ar keičiami pasenę ažuoliniai stulpeliai (foto 19-21), iš viso projekte numatyta pastatyti 750 vnt. Pirmiausiai jiems buvo išgręžtos 20 cm skersmens, 1,00 m gylio skylės, fiksuota sienelių stratigrafija, pateikti dviejų iš jų pjūviai (p.9) – pirmojo stulpelio V pusėje (gręžinys Nr.3) ir stulpelio ties taku, arčiausio automobilių stovėjimo aikštei (gręžinys Nr.4). Gręžinyje Nr.3 (foto 20) išskirti šie stratigrafiniai sluoksniai: 0,05 m storio velėna, 0,10 m storio pilkas povėlininis sluoksnis, 0,30 m storio maišyto pilkšvo priesmėlio sluoksnis, 0,45 m gylyje pasiektas šviesaus smėlio įžemis. Panašus vaizdas buvo ir gręžinyje Nr.4 - 0,05 m storio velėna, 0,10 m storio pilkas povėlininis sluoksnis, 0,20 m storio maišyto pilkšvo priesmėlio sluoksnis, 0,35 m gylyje pasiektas šviesaus smėlio įžemis. Nei šiuose, nei kituose gręžiniuose kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas. Jo pėdsakų nerasta ir kabelio tranšėjoje, iškastoje tuo pat metu, kai buvo statomi stulpeliai (foto 22).

IŠVADOS

1. 2010 m. Rambyno kalno aikštelėje, šlaituose ir vandens telkinio apsauginėje juostoje iškirsti krūmai, pomiškis, pašalinti sausuoliai, vėjovartos, išretinti medžiai, nugenėtos paliekamų medžių apatinės šakos. V saugomos teritorijos dalyje pastatyti mediniai laiptai. Kalno viršuje įrengti pėsčiųjų takai, ažuoliniais stulpais atitvertas kelias. Buvusi sovietmečio laikų estrada išardyta, jos vieta išlyginta, užpilta dirvožemiu ir užsėta. Netoliese įrengta stacionari laužavietė.

2. Žemės judinimo darbų vietoje, bendrai 1185 m² dydžio plote, atlikti archeologiniai žvalgymai. Archeologijai vertingas kultūrinis sluoksnis neužfiksuotas, aptikti radiniai datuoti XX a. II-ąja puse.

3. 2011 m. pritaikymo lankymui projektas bus galutinai įgyvendintas, kuomet bus įrengtas takas kalno apačioje, sujungiant senuosius ir naujuosius laiptus, panaikinti erozijos židiniai kalno viršūnėje ir šlaituose, pastatyti informacinis stendas, rodyklės, miško baldai. Šių darbų metu numatyti archeologiniai žvalgymai.

Archeologai

Olegas Fediajevas

Mantas Kvedaravičius

PLANŲ, BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Rambyno kalno (M186) apibrėžtų teritorijos ribų planas, M 1:10000, M 1:5000.
2. Rambyno kalno (M186) teritorijos pritaikymo lankymui TP planas M 1:1000.
3. 2010 m. archeologinių žvalgymų metu fiksuotų grėžinių pjūviai, M 1:10.

FOTONUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Išminti takai Rambyno kalno viršuje, vaizdas iš PV.
2. Mechaninė erozija kalno aikštelėje. Vaizdas iš R.
3. Sovietmečio laikų gelžbetoninė estrada, vaizdas iš PR. Autorius – A.Skrupskelis.
4. Ardoma estrada, vaizdas iš PV.
5. Gruntas po estrados pamatais. Vaizdas iš ŠR.
6. Buvusios estrados vieta užlyginta, užpilta dirvožemiu ir užsėta. Vaizdas iš ŠV.
7. Koncertų aikštelėje įrengta lauzavietė, vaizdas iš Š.
8. Nuimta velėna tako vietoje, vaizdas iš PR.
9. Įrengiami takai – užpiltas žvyro pasluoksnis, vaizdas iš ŠR.
10. Įrengiami takai - ant žvyro pasluoksnio užpilamas gargždas, vaizdas iš PR.
11. Nužymėti būsimųjų medinių laiptų kontūrai, vaizdas iš PV.
12. Niveliuojama būsimųjų laiptų vieta, vaizdas iš PV.
13. Grėžinys Nr.1 laiptų apačioje.
14. Statomi laiptai – į grėžinius sukalti kuolai, prie jų prikaltos sijos, tarp jų ant geotekstilės užpiltas gargždas. Vaizdas iš Š.
15. Laiptų pakopų įrengimas, vaizdas iš PV.
16. Kertamas pomiškis prie senųjų laiptų, vaizdas iš P.
17. Retinami medžiai kalno šlaituose, vaizdas iš PV.
18. Retinami medžiai kalno šlaituose, vaizdas iš ŠR.
19. Kelio atitvėrimo stulpeliai keičiami naujais, vaizdas iš R.
20. Grėžinys Nr.3 kelio atitvėrimo stulpeliui.
21. Nauji kelio atitvėrimo stulpeliai, vaizdas iš R.
22. Prie kelio klojamas kabelis, vaizdas iš V.

RAMBYNO KALNAS (M186)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS

Bitėnų k., Lumpėnų sen., Pagėgių sav., Tauragės aps.
Pagėgiai

M 1 : 10 000 (viename cm - 100 m)

Vertybės teritorijos ribų koordinatės
1994 m. Lietuvos koordinatėlių sistemoje

Taško Nr.	Koordinatės		Lapo nomenklatura
	X (B) m	Y (L) m	
1	6107668.3	373647.4	34/41
2	6107616.7	373766.4	
3	6107576.9	373869.8	
4	6107565.4	373881.2	
5	6107626.3	373882.8	
6	6107505.2	373886.5	
7	6107477.6	373926.8	
8	6107383.9	373920.3	
9	6107403.1	373936.5	
10	6107414.1	373776.4	
11	6107421.0	373735.0	
12	6107461.3	373657.4	
13	6107551.6	373576.8	
14	6107602.5	373626.4	
15	6107652.0	373639.2	

Sutarminiai ženklai:

- apibrėžtos vertybės teritorijos ribos
- suformuotų kadastrinių sklypų ribos

M 1 : 5 000 (viename cm - 50 m)

Eksplikacija:

1. Rambynas kalnas (M186)

Teritorijos plotas - 5,65 ha

Teritoriją nustatė:

Kultūros paveldo centro Duomenų skyriaus Vietų poskyrio vedėjas *A. Narbekas*

Kultūros paveldo centro Duomenų skyriaus Vietų poskyrio vyriausiasis paminklotvarkininkas *Jonas Balčiūnas*

Kultūros paveldo centro Duomenų skyriaus Vietų poskyrio paminklotvarkininkas *A. S.* Algirdas Skrupskelis

Planą sudarė:

Kultūros paveldo centro Duomenų skyriaus Statinių poskyrio vyresnioji paminklotvarkininkė *Rima Putrimienė* (Licenzija Nr. G - 449 - (793), pažymėjimas Nr. KM 013, 2007-01-26)

Kultūros paveldo centro direktorius *Yrigijus Kačinskas*

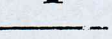

2007 - M - 13

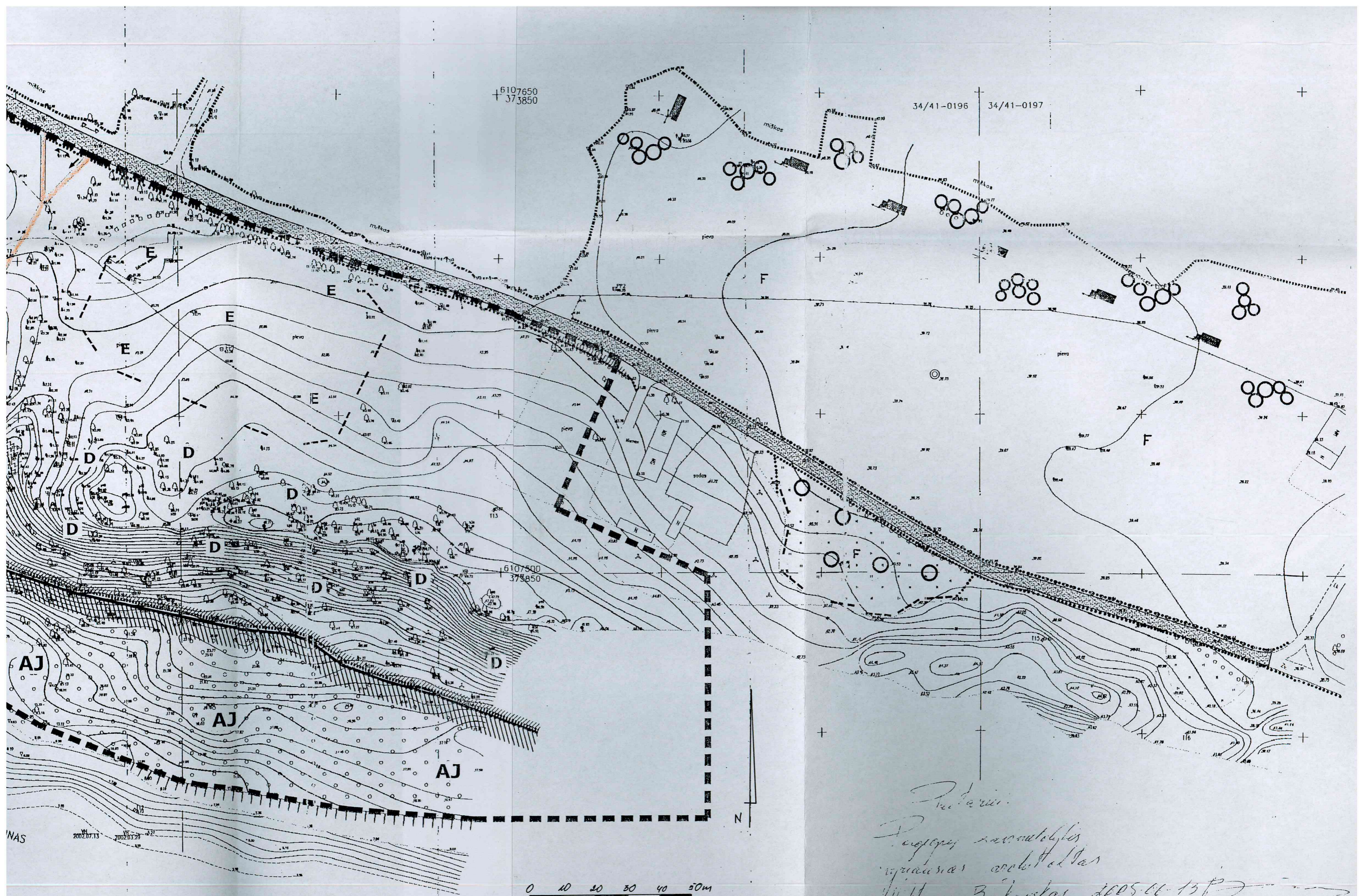
SUTARTI ŽENKLAI:

- A;B** Atidengiami apžvalgos sektoriai
(Paviršius tvirtinamas žabų tvorelių lygagretainiais, dirvožemiu, velėnos juostomis ir žolių įsėliu)
- C** Šalinamas pomiškis ir atliekamas atrankinis ki. timas
(Paviršius tvirtinamas žabų tvorelių lygagretainiais, dirvožemiu ir žolių įsėliu)
- D** Šalinamas pomiškis ir atliekamas sanitarinis kirtimas
(Paviršius tvirtinamas žabų tvorelių lygagretainiais, dirvožemiu ir žolių įsėliu)
- AJ** Vandens telkinių apsauginė juosta
- E** Koncertų aikštelė su suolais (niško baldais)
- F** Aikštelė išskylautojams

- Miško baldų grupės išskylautojams
- Vietos išvažiuojamai lauko prekybai
- 0,4kV elektros atrama su apskaitos ir prisijungimo dėžute, keičiant oro liniją kabelių vietas nekeisti
- Stacionari laužvietė
- Esami laiptai ir sutvirtintas erodavęs šlaitas
- Projektuojami laiptai
- Tvirtinamos eroduojamos šlaito vietos
- Šalinamos buvusios estrados liekanos

- Takai tvirtinami skaldinėliu su granitinės skalės išsijom ant žvyro pagrindo
- Suolai - miško baldai
- Kelias tvirtinamas skaldinėliu ant žvyro pagrindo
- Detaliajame plane siūloma nekilnojamosios kultūros vertybės (M186) teritorijos riba
- Informacinis stendas
- Rodyklė
- Pakelės atitvėrimas stulpeliais
- Archeologinės vertybės ženklas
- Tvora šlaitų apsaugai nuo mechaninės erozijos

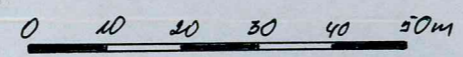

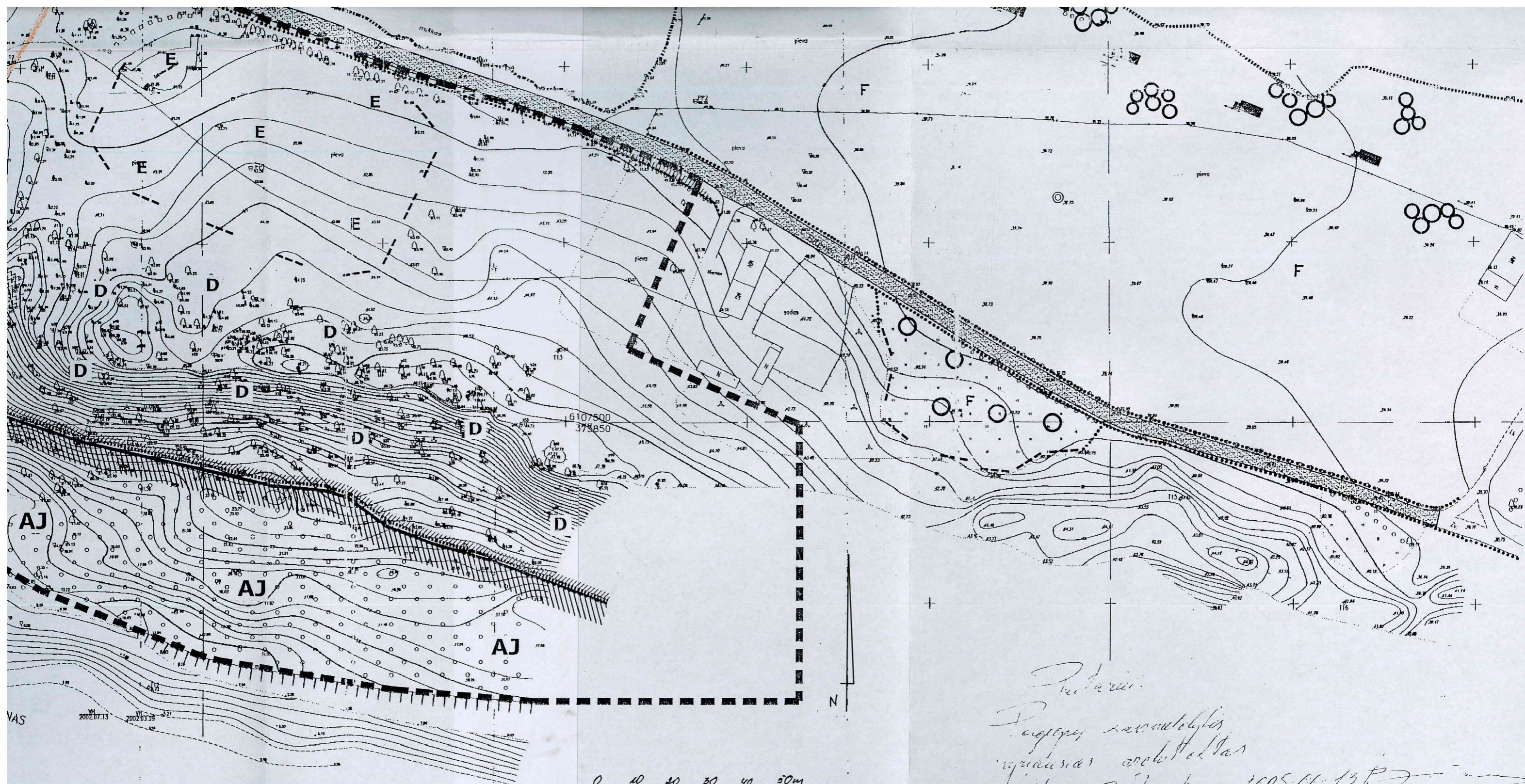
Ško baldų grupės iškylautojams
 ir išvažiavimui lauke ar pakubai

Takai tvirtinami skaldinėliu su granitinės skaldos išsijom ant žvyro pagrindo

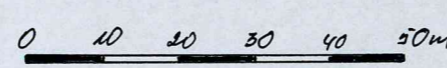

Patariu.
Pagalpi savanūlytis
vyrausias arbatalpis
W. Horas Bikauskas 2005.06.15
Sudėtingas
 Sunki patinoma:
 400 E

ko baldų grupės iškylautojams
 os išvažiuojamai lauko prekybai
 1kV elektros atrama su apskaitos ir prisijungimo
 žute, keičiant oro liniją kabelių vietos nekeisti
 acionari laūžavietė
 ami laiptal ir sutvirtintas erodavęs šlaitas
 ojektuojami laiptal
 irtinamos eroduojamos šlaito vietos
 linamos buvusios estrados liekanos

- Takai tvirtinami skaldinėliu su granitinės skaldos išsijom ant žvyro pagrindo
- Suolai - miško baldai
- Kelias tvirtinamas skaldinėliu ant žvyro pagrindo
- Detaliajame plane siūloma nekilnojamosios kultūros vertybės (M186) teritorijos riba
- Informacinis stendas
- Rodyklė
- Pakelės atitvėrimas stulpeliais
- Archeologinės vertybės ženklas
- Tvora šlaitų apsaugai nuo mechaninės erozijos

Paraišius:
Renaldijus RPT
L. Mikėnas
2005-06-13

Paraišius:
Projekto sudarytojas
vyriausias architektas
V. Moras Bikauskas 2005-06-13

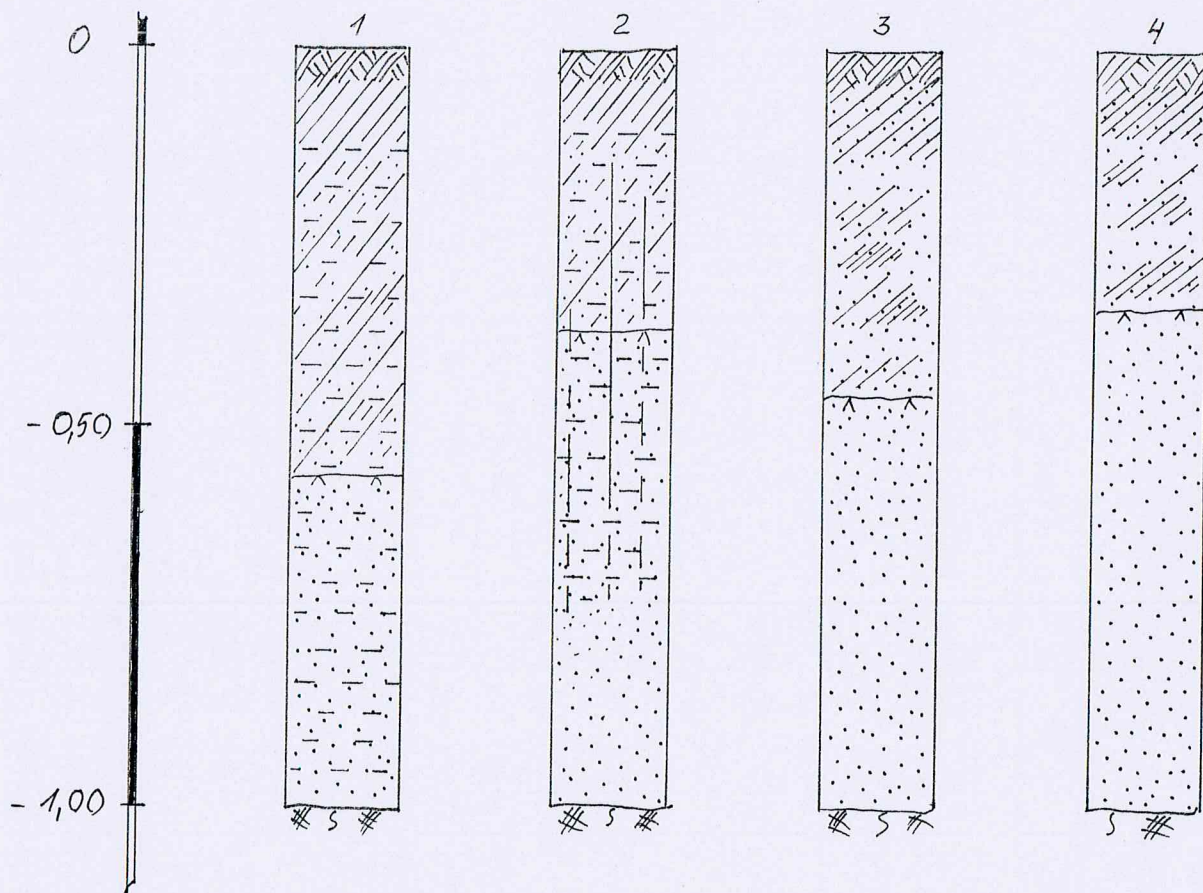
Sudarytojas:
Vij. Bilaitis
2005-06-13

Suįpatingavau:
KPD Tauragės RP
vyr. specialistas
S. Nevenovas

Urėdas
Št. Bikauskas

Atestat Nr.	Statytojas:	Rambynas regioninio parko direkcija		Rambynas kalno (M186) teritorijos pritaikymas lankymui	1.a
10547	PV	J. Lukošius		PLANAS M 1:1000	

Rambyno kalno (11219), Pagėgių sav., 2010 m. archeologiniai žvalgymai.
 Grėžinių Nr.1-4 pjūviai, M 1:10.

SUTARTINIAI ŽENKLAI

	VELĖNA		PERKASOS DUGNAS		MOLIS
	SMĖLIS		ĮŽEMIS		ŽVYRAS
	RUDA ŽEMĖ		MEDŽIŲ, KRŪMŲ ŠAKNYS		ŠLYNAS
	PILKA ŽEMĖ		JUODA ŽEMĖ		GRĖŽINIO Nr.

SUTARTINIAI ŽENKLAI TARPUSAVYJE DERINAMI

F.1. Išminti takai Rambyno kalno viršuje, vaizdas iš PV.

F.2. Mechaninė erozija kalno aikštelėje. Vaizdas iš R.

F.3. Sovietmečio laikų gelžbetoninė estrada, vaizdas iš PR. Autorius – A.Skrupskelis.

F.4. Ardoma estrada, vaizdas iš PV.

F.5. Gruntas po estrados pamatais. Vaizdas iš ŠR.

F.6. Buvusios estrados vieta užlyginta, užpilta dirvožemiu ir užsėta. Vaizdas iš ŠV.

F.7. Koncertų aikštelėje įrengta laužavietė, vaizdas iš Š.

F.8. Nuimta velėna tako vietoje, vaizdas iš PR.

F.9. Įrengiami takai – užpiltas žvyro pasluoksnis, vaizdas iš ŠR.

F.10. Įrengiami takai - ant žvyro pasluoksnio užpilamas gargždas, vaizdas iš PR.

F.11. Nužymėti būsimųjų medinių laiptų kontūrai, vaizdas iš PV.

F.12. Niveluojama būsimųjų laiptų vieta, vaizdas iš PV.

F.13. Grežinys Nr.1 laiptų apačioje.

F.14. Statomi laiptai – į grėžinius sukalti kuolai, prie jų prikaltos sijos, tarp jų ant geotekstilės užpiltas gargždas. Vaizdas iš Š.

F.15. Laiptų pakopų įrengimas, vaizdas iš PV.

F.16. Kertamas pomiškis prie senųjų laiptų, vaizdas iš P.

F.17. Retinami medžiai kalno šlaituose, vaizdas iš PV.

F.18. Retinami medžiai kalno šlaituose, vaizdas iš ŠR.

F.19. Kelio atitvėrimo stulpeliai keičiami naujais, vaizdas iš R.

F.20. Gręžinys Nr.3 kelio atitvėrimo stulpeliui.

F.21. Nauji kelio atitvėrimo stulpeliai, vaizdas iš R.

F.22. Prie kelio klojamas kabelis, vaizdas iš V.

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2010-10-05 Nr. 229

Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **O. Fediajevui**

vykdyti Rambyno kalno (11219), Pagėgių sav.,

archeologinius žvalgymus,

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Rambyno kalno, Pagėgių sav. (11219) 2010 m. archeologinių žvalgymų projektas, 2010-09-28, Nr. 229.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R.Kraujalis

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
MOKSLINEI ARCHEOLOGINEI KOMISIJAI

Rambyno kalno, Pagėgių sav. (11219) 2010 m. archeologinių žvalgymų

PROJEKTAS
2010-09-28

Rambyno kalnas yra 2 km į pietus nuo Lumpėnų, Pagėgių savivaldybėje, dešiniajame Nemuno krante. Piliakalnis buvo įrengtas Nemuno dešiniojo kranto aukštumos krašte. Nurodoma jį buvus su pylimu. Apie piliakalnį detalesnių duomenų neišliko, nes jį Nemunas nuplovė dar iki XIX a. Dabar išlikusi tik piliakalnio kalvos Š papėdės apačia, apaugusi mišku, stačiu 40 m aukščio šlaitu besileidžianti į Nemuno slėnį. Piliakalnyje stovėjo skalvių pilis Ramigė, kurią 1276 m. užpuolė, užėmė ir sugriovė kryžiuočiai.

2010 m. Rambyno regioninio parko užsakymu, kalno tvarkymo metu bus žvalgomos žemės judinimo darbų vietos: takų bei laiptų įrengimo vietos.

Iš viso archeologiniai žvalgymai numatomi apie 2000 m² plote.

Žvalgymus numatoma atlikti 2010 metų rugsėjo-lapkričio mėnesį.

Archeologas

Olegas Fediajevas

TECHNINĖ UŽDUOTIS

Darbų kiekiai

Archeologiniams tyrimams (žvalgymams žemės judinimo darbų vietose)

Rambyno regioniniame parke pagal objektus

Eil.Nr.	Objektas	Tvarkymo darbų plotai kv.m.
1.	7117T1(A507KP) Opstainio piliakalnis, Rambyno reg.parkas, Pagėgių sav.	1727
2.	7119T(A512P) Šereitlaukio piliakalnis, Rambyno reg. parkas, Pagėgių sav.	8715
3.	M186 Rambyno alkakalnis, Rambyno reg.parkas, Pagėgių sav.	2000
4.	7118T(A508KP) Vilkyškių piliakalnis, Rambyno reg.parkas, Pagėgių sav.	4861
	Iš viso:	17303

BENDRI DUOMENYS

OPSTAINIŲ piliakalnio pritaikymo lankymui darbai

„A” Atidengiamas piliakalnis:

Šalinami krūmai, medžiai savaiminukai, vėjovartos, vėjolaužos ir atliekamas medžių retinimas 1400 m², visame plote atliekamas velėnos atnaujinimas – akėjimu šalinama piktžolių šaknų sistema 1200 m², visame išakėtame ir išvalytame nuo piktžolių plote įsėti žolių mišinį, sėjant po 40 kg/ha

kondicinės sėklos 1200 m², pasėjus užpilti 5 cm storio humusingu dirvožemiu su varpučio šaknimis ir lengvai užakėti 1200 m².

„AJ” Vandens telkinių apsauginė juosta:

Šalinami sausuoliai, vėjovartos, vėjolaužos 300 m², išgraužos vieta skersai tvirtinama 0,3-0,5 m aukščio tarpusavyje perpintomis žabų tvorelėmis 10, tvorelės užpilamos žvyringu smėliu 30 m³, ant jo užpilamas 20 cm storio humusingo dirvožemio su varpučio šaknimis sluoksnis 100 m²/20 m³, dirvožemis užvelėnuojamas velėna prikalandant kuoliukais 100 m².

„AS” Apžvalgos sektorius:

Šalinamas pomiškis, atliekamas medžių retinimas ir paliekamų medžių lajos genėjimas (15 vnt.) 400 m², visas plotas lengvai grėbliu suakėjamas 400 m², apsėjamas žolių mišiniu, sėjant po 40 kg/ha sėklos 400 m².

Takas:

Į esamą paviršių įvoluojamas gargždas – labai stambus žvyras su akmenimis 10 cm storio sluoksniu 450 m²/45 m³.

Autotransporto laikino pastatymo vieta:

Nuimti velėną 100 m², įrengti žvyro pagrindą 10 cm storio voluojant 10 m³, įrengti gargždo dangą 15 cm storio voluojant 15 m³, vietą apkontūruoti stambiais akmenimis, pusiau 2 m³, įleidžiant į gruntą ir pastatyti uždengiamą šiukšlėdėžę 1 vnt.

Archeologinės vertybės ženklas:

Kasti gruntą rankiniu būdu 1 m³, ženklą pagaminti iš: ažuolinių antiseptikuotų grunte bitumuotų pusrąščių d-20; L-255 cm 2 vnt., iš ažuolinės antiseptikuotos lentos 2 vnt., nerūdyjančio lakštinio plieno 4 mm storio 30x40 cm 1 vnt.

Rodyklės:

Gręžti grunte gręžinius rankiniu būdu d-20; L-120 cm 2 vnt., įkalti ažuolinius antiseptikuotus, grunte bitumuotus stulpus d-20; L-150 cm 2 vnt., nerūdyjančiais varžtais pritvirtinti rodykles- ažuolinius tašus 25 cm pločio ir 1 m ilgio 2 vnt., aplink apkasti griovelį ir nuimti velėną 2 vnt., griovelį ir velėnos vietą užpilti skaldinėliu 1,5 m³.

Miško baldai:

Ant pusiau įkastų akmenų išdėstyti masyvius pusrąščius arba įkasti didelius kelmus-stalus, kalades-kėdes, inform.stendui naudoti tik ažuolinę išdžiovintą antiseptikuotą medieną (jiems vietą parinkti ir statyti tik atlikus visus tvarkymo darbus) 6 vnt.

Laiptų įrengimas:

Rankiniu būdu grunte gręžti gręžinius d-10; L-150 cm 60 vnt., nuimti velėną ir nukasti augalinį sluoksnį 27m²/5 m³, sukalti į gręžinius ažuolinius antiseptikuotus grunte bitumuotus stulpus 100x100x2000 mm 60vnt./1,2 m³, varžtais prie stulpų pritvirtinti ažuolines antiseptikuotas pakopas 100x150x1000 mm 30vnt./0,45 m³, pakloti priešsufozinį geotekstilės sluoksnį 40 m², įrengti 10 cm storio skaldinėlio pasluoksnį 24m²/2,4 m³, plokščiais akmenimis įrengti paviršiaus dangą 18m²/2,2 m³ laiptų šonus išgrįsti stambiais akmenimis 6m²/2m³, šonus už akmenų užvelėnuoti 12 m².

Medienos ir tvirtinimo detalių specifikacija:

Ažuoliniai antiseptikuoti grunte bitumuoti stulpai 100x100x2000 mm (60 vnt.) 1,2 m³, ažuolinės antiseptikuotos pakopos 100x150x1000 mm (30 vnt.) 0,45m³, iš viso medienos 1,65 m³, varžtai d-16; L-250 mm su veržlėmis ir poveržlėmis 60 vnt.

ŠEREITLAUKIO piliakalnio (A512P) pritaikymo lankymui darbai

Laiptų įrengimas:

Rankiniu būdu gręžti gręžinius šlaite d-10 cm 1,5 m gylio 292 vnt., gręžinius sukalti ažuolinius antiseptikuotus grunte bitumuotus stulpus 100x100x2000 mm 292 vnt./5,84 m³, rankiniu būdu

nuimti velėną 12 m³, pakloti geotekstilės priešsufozinį sluoksnį 100 m², pakloti geotekstilės priešsufozinį sluoksnį 100 m², ant geotekstilės užpilti 10 cm storio skaldinėlio pasluoksnį 80 m²/8 m³, nerūdyjančiais varžtais pritvirtinti prie stulpų ažuolines antiseptikuotas pakopas 80x150x1000 mm 146 vnt/1,75 m³, abi laiptų puses sutvirtinti akmenų ant skaldinėlio grindiniu 44 m²/9 m³, įrengti pakopų dangą iš plokščių akmenų 8 m³, abi laiptų puses už akmenų grindinio užvelėnuot, velėną prikalant kuoliukais 55 m².

Tako tvirtinimas:

Mechanizuotai nuimti velėną ir augalinį sluoksnį 1000 m², įrengti žvyringo smėlio 10 cm storio pasluoksnį voluojant 100 m³, įrengti gargždo 15 cm storio dangą voluojant 150 m³, Abu tako šonus užvelėnuoti vietos velėna, prikalant kuoliukais 500 m².

Autotransporto laikino pastatymo vietos paviršiaus tvirtinimas:

Nuimti velėną 120m², įrengti žvyro 10 cm storio pasluoksnį voluojant 12 m³, įrengti gargždo 15 cm storio dangą voluojant 18m³, vietą apkontūruoti stambiais akmenimis, pusiau įkasant į gruntą 3m³, pastatyti uždengiamą šiukšlėdžę 1 vnt.

Eroduojamos šlaito papėdės tvirtinimas:

Rankiniu būdu gręžti gręžinius gruntę d-10 cm 1,2 m gylio 10 vnt., įgręžinius sukalti stulpus d-10 cm L-1,7 m 10 vnt., prie stulpų pririšamas vielos tinklas dengtas plastiką 5 m², prie tinklo, šlaito pusėje, pririšama geotekstilė 10 m², upelio pusėje palei stulpelių eilę ant geotekstilės sukraunama atraminė akmenų prizmė 2 m³, nuardytas šlaitas iki stulpelių atramos užpilamas žvyringu smėliu 120 m³, sutankėjus žvyringam smėliui ant jo paviršiaus išpinami 0,3 m aukščio žabų tvorelių lygiagretainiai 1x1 m 2500 m, lygiagretainiai užvelėnuojami velėna prikalama kuoliukais 500 m².

„A“ sektorius. Atidengiamas piliakalnis:

Šalinami krūmai, medžiai savaiminukai, vėjovartos, vėjalaūžos ir atliekamas medžių retinimas 7500 m², archeologo priežiūroje rankiniai užlyginamos duobės 100 m³, visame plote išėjamas žolių mišinys, sėjant po 40 kg./ha kondicinės sėklos ir užbarstoma 3 cm storio humusiniu su varpučio šaknimis dirvožemiu 7500 m².

Archeologinės vertybės ženklas:

Kasti gruntą rankiniu būdu 1 m³, pagaminti ženklą iš ažuolinių antiseptikuotų grunte bitumuotų pusrąsčių d-20; L-225 cm 2 vnt., uždengti ažuolinės antiseptikuotos lentos stogeliu 3 m², nerūdyjančiais varžtais pritvirtinti nerūdyjančio lakštinio plieno 4x300x400 mm informacinę lentelę 1 vnt., pagaminti iš ažuolinės antiseptikuotos medienos ir pastatyti informacinį IS-5 tipo stendą 1 vnt.

Rodyklės:

Rankiniu būdu gręžti grunte gręžinius d-20; L-120 cm 2 vnt., įkalti ažuolinius antiseptikuotus grunte bitumuotus stulpus d-20; L-180 cm 2 vnt., nerūdyjančiais varžtais pritvirtinti rodykles- ažuolinius tašus 25 cm pločio 60 cm ilgio 2 vnt., aplink apkasti griovelį ir nuimti velėną 2 m², griovelį ir velėnos vietą užpilti skaldinėliu 1,5 m³.

Miško baldai:

Ant pusiau įkastų akmenų išdėstyti masyvius pusrąščius arba įkasti didelius kelmus – stalus, kalades – kėdes 2 vnt.

Mitologinės vietovės (M186) RAMBYNO ALKAKALNIO teritorijos pritaikymo lankymui darbai

1) **A ir B apžvalgos sektoriuose:** Šalinami krūmai, medžiai savaiminukai, sausuoliai, vėjovartos, vėjolaužos, atliekamas brandžių medžių retinimas ir paliekamų tik labai vertingų medžių lajos genėjimas (120 vnt.) (2000 m²), paviršiaus tvirtinamas 20 cm aukščio žabų tvorelių lygiagretiniais, (4000 m), Viršutinėje tvorelių pusėje 50 cm pločio velėnos juostos klojimas (2000 m²), 10 cm storio humusingo dirvožemio su varpučio šaknimis sluoksnio užpylimas (200 m³), Viso ploto apsėjamas žolių mišiniu, (2000 m²). 2) **C sektoriuje:** Šalinamas pomiškis, atliekamas medžių retinimas ir paliekamų medžių lajos genėjimas (30 vnt.), (900 m²), paviršius tvirtinamas 30 cm aukščio žabų tvorelių lygiagretiniais 1,5x1,5 m, (1500 m), Viršutinėje tvorelių pusėje klojamos 30 cm pločio velėnos juostos, ((450 m²), Užpilamas 20 cm storio humusingo dirvožemio su varpučio šaknimis sluoksnis (180 m³), Viso ploto apsėjamas žolių mišiniu, (900 m²). 3) **D sektorius:** Šalinamas pomiškis ir atliekamas sanitarinis kirtimas, (16000 m²), Paviršius tvirtinamas 30 cm aukščio žabų tvorelių lygiagretiniais (24000 m), Viršutinėje tvorelių pusėje klojamos 30 cm pločio velėnos juostos (4800 m²), Užpilamas 20 cm storio humusingo dirvožemio su varpučio šaknimis sluoksnis (3200 m³), Išgraužų vietos skersai tvirtinamos 0,5 – 0,8 m aukščio žabų tarpusavyje perpintomis, tvorelėmis (120 m), Jos užpilamos priemėlingu dirvožemiu su varpučio šaknimis (150 m³), taip sustiprinta išgrauža užvelėnuojama (120 m²), 4) **AJ Vandens telkinių apsauginėje juostoje:** Šalinami sausuoliai, vėjovartos, vėjalaužos, (13500 m²), Išgraužų vietos skersai tvirtinamos eilėmis bitumuotų stulpelių, sukaltų į grėžinius, 50 vnt., Prie jų, viršutinėje pusėje, pririšamas pintas vielos tinklas dengtas plastiką (80 m²), Prie jo, viršutinėje pusėje, pririšama geotekstilė (80 m²), geotekstilė užpilama žvyringu smėliu, (30 m³), Žvyringas smėlis užvelėnuojamas, (50 m²) Stulpelių (į Nemuną) pusėje paklojama geotekstilė, (80 m²) Ant geotekstilės įrengiama atraminė akmenų prizmė (25 m³), 5) **E Koncertų aikštelė:** Pašalinamos buvusios estrados liekanos rankiniu būdu atkasant stulpus ir pamatus (75 m³), Pneumoplaktu iškirsti betono ir mūro liekanas (30 m³), Laužą pakrauti į savivertę ir išvežti į savartyną (25 km) (30 m³), Išlyginti paviršių, užpilti dirvožemiu ir apsėti žolių mišiniu (500 m²), Pastatyti miško baldų tipo suolus sukaland į grėžinius bitumuotus stulpus (60 vnt.), Prie stulpų varžtais pritvirtinti suolus (30 vnt.), Stacionarią laūžavietę įrengti nuimant velėną (35 m²), Vibratoriumi suplūkti kietai plastingo priemolio padą (1 m³), Įrengti 20 cm storio žvyro pasluoksnį (6,3 m³), Įrengti 10 cm storio žvyringo smėlio pasluoksnį (1,4 m³), Įrengti dvigubo grindinio akmenų žiedą (2,2 m³), Įrengti viengubą akmenų grindinį (1,7 m³), Velėnuoti ištisa velėna, prikalant kuoliukais (17 m²) 6) **Takų įrengimas,** nuimant 145 m³ velėnos, įrengiant 12 cm žvyro pagrindą (95 m³) ir 10 cm skaldinėlio dangą (79 m³) 7) **Kelio atitvėrimas** 750 vnt 20 cm storio, 1,3 m. ilgio ažuolinių stulpelių, 8) **Ažuolinių laiptų** su parankiais įrengimas (590 pakopų, apie 232 m), paviršių po laiptais sutvirtinant vielos tinklu, įrengiant gargždo pasluoksnį, paklojamžnt priešsufozinį sluoksnį (360 m²) ir šlaito kraštą velėnuotai ištisai prikalant kuoliukais (250 m²), 9) **Tvoros pinto vielos tinklo** šlaitų apsaugai nuo mechaninės erozijos įrengimas (apie 95 m), 10) **Archeologinės vertybės ženklo** (1 vnt.) ir rodyklių (10 vnt.) įrengimas.

Kelio dangos tvarkymo darbai Rambyno alkakalnio teritorijoje šio projekto sudėtyje vykdomi nebus, jie jau yra atlikti atskiru projektu. Zonoje F numatyti darbai šiame projekto etape taip pat nebus vykdomi.

VILKYŠKIŲ piliakalnio su senovės gyvenvieta (A508 KP) pritaikymas lankymui

1) „A“ sektorius. Atidengiamas piliakalnis nuo kelio Bitėnai-Vilkyškiai pusės Nupjaunama žolė, šalinami krūmai, vėjovartos, vėjolaužos, sausuoliai, džiūstantys ir menkaverčiai

medžiai, Paviršiuje išėjamas žolių mišinys užbarstant humusingu dirvožemiu su varpučio šaknimis ir grėbliais įakėjamas (4500 m²), Paliekami tik labai vertingi medžiai, bet jų lajos genėjamos taip, kad neužstotų piliakalnio (11 vnt.), 2) „B” sektorius. **Prašviesinamas šlaitas:** . Nupjaunama žolė, šalinami krūmai, vėjovartos, vėjolaužos, sausuoliai ir džiūstantys medžiai, (4500 m²) Genėjamos paliekamų medžių lajos (11 vnt.), Paviršiuje išėjamas žolių mišinys (4500 m²), 3) „C” sektorius. **Prašviesinamas ir tvirtinamas šlaitas:** Šalinami krūmai, vėjovartos, vėjolaužos, sausuoliai, džiūstantys ir retinami grupėmis augantys medžiai, (3600 m²), Genėjamos sveikų vertingų medžių lajos, (25 vnt.) Paviršiuje išpinami žabų tvorelių lygiagretainiai (6500m) Viršutinėje tvorelių pusėje paklojamos 0,3-0,5 m pločio velėnos juostos ir prikalamos kuoliukais, (2000 m²) Lygiagretainiai užpilami 15 cm storio humusinio dirvožemio su varpučio šaknimis sluoksniu, (3600/540 m²/ m³), Paviršius apsėjamas žolių mišiniu (3600 m²), 4) **laiptų įrengimas** (145 pakopos ažuolinių (100x150x1000 mm) ir 250 m² plokščių akmenų), 5) **Liepto įrengimas** (apie 40 m. ilgio, 1 m pločio), 6) **Šlaitų papėdės tvirtinimas:** Paklojant priešsufozinį geotekstilės pasluoksnį (120 m²), Įrengiant stambaus žvyro su akmenimis pasluoksnį, Įrengiant gargždo pasluoksnį, Sustiprinant paviršių akmenimis (70 m²), 7) **Gynybinio griovio dugno tvirtinimas:** pinant žabų tvorelių 0,3-0,5 m aukščio eilėmis (130 m), įrengiant geotekstilės priešsufozinį sluoksnį, (130 m²) užpilant gargždą, 8) **Takų piliakalnyje** (apie 40 m) ir iki piliakalnio (apie 490 m) tvirtinimas, 9) **Autotransporto laikino pastatymo aikštelės įrengimas** (apie 500 m²) nuimant velėną, įrengiant 10 cm žvyro pagrinda, 15 cm gargždo dangą, apkontūruojant stambiais akmenimis, 10) **Archeologinės vertybės ženklo įrengimas** (1 vnt.), 11) **Rodyklės įrengimas** (1 vnt.), 12) **Miško baldų ir stendo pastatymas** (viso 15 vnt.).